

Een nucleusbetrijf kost geld, veel geld zelfs. De Zweedse KI Svensk Avel werkt daarom samen met een voercoöperatie en een (gras)zaadleverancier. De vaarzenlijst bepaalt of een koe donor wordt en in de tweede lactatie nemen de dieren deel aan voerproeven.

Malin Fröjelin (hurkend), Camilla Sward en Hans Stålhammar

Hoogproductieve groep

Het gros van de te testen vaarzen is inmiddels aangekocht. 'We hebben ze niet alleen geselecteerd op productie en exterieur, maar ook op functionele kenmerken als vruchtbaarheid en uiergezondheid', vertelt Camilla Sward, foktechnisch medewerker van Svensk Avel. Op tafel ligt een lijst met gegevens van de aangekochte dieren. Dochters van buitenlandse stieren zoals Largo, Rudolph, Addison, Manat en Marshall doorlopen de test, maar ook Zweedse stieren als Gul (v. United Nick) en

Gubbilt (v. Celsius) leveren dochters voor de nucleusbetrijf. Ook bij de Zweedse roodbonten is de variëteit aan vaders groot. In de nieuwe stal lopen de zwartbonten en Zweedse roodbonten in één koppel. 'We testen de koeien onder gelijke omstandigheden. We maken er een eerlijke competitie van. Ik verwacht dat de zwartbonten beter scoren voor melkproductie en exterieur, terwijl de Zweedse roodbonten hogere gehalten zullen hebben en betere gezondheidseigenschappen vertonen', vertelt Hans Stålhammar, directeur van het zwartbontfokprogramma van Svensk Avel. Hij is in zijn nopjes met het pas opgestarte nucleusbetrijf, dat straks – afhankelijk van de testresultaten – maximaal vijftig procent van het totale aantal in te zetten proefstieren van Svensk Avel moet opleveren. 'We hebben berekend dat in dat geval de genetische vooruitgang drie tot vier procent sneller verloopt', aldus Stålhammar. In totaal hebben er nu 22 gekalfd: twaalf Zweedse roodbonten en tien zwartbonten. De gemiddelde productie bij

In de tweede lactatie nemen de koeien deel aan voerproeven

De gloednieuwe ligboxenstal biedt een vredig aanzicht. Zwartbont- en Zweedse roodbontvaarzen liggen rustig te herkauwen in hun boxen. Als het automatisch voersysteem via een rail het voerpad nadert, komt er beweging in de stal. Vanuit de presentatieruimte boven de stal volgt Malin Fröjelin, fokkerijmanager van Nötcenter Viken, met een tevreden gezicht de activiteiten in de stal. De bouwwerkzaamheden zijn afgelopen zomer afgerond. De Zweedse KI-organisatie Svensk Avel (zie kader) gaat er jaarlijks honderd zwartbont vaarzen en honderd Zweedse roodbont vaarzen testen, vertelt Fröjelin. Om de kosten van het nucleusbetrijf in Falköping binnen de perken te houden, werkt Svensk Avel samen met voercoöperatie Svenska Lantmännen en (gras)zaadleverancier Svålof Weibull. 'In de eerste lactatie staan de dieren ter beschikking van Svensk Avel. Vanaf de tweede lijst komen de meeste koeien, met uitzondering van de donoren, ter beschikking van de voerproeven', geeft Fröjelin aan. Zaadleverancier Svålof Weibull gebruikt de 285 ha grond die bij het nucleusbetrijf hoort voor proeven met verschillende grasrassen.

Zweedse nucleus van start

Open competitie tussen zwartbont en Zweeds roodbont

Wat is Svensk Avel?

Met een aandeel in de spermamarkt van meer dan 85 procent is Svensk Avel veruit de grootste KI-organisatie in Zweden. Jaarlijks test Svensk Avel 100 Zweedse roodbontstieren en 85 zwartbonten. Van elke proefstier wil de Zweedse KI graag 130 tot 150 dochters melken. De nadruk binnen het fokprogramma ligt op gezonde, productieve en sterke koeien. Op dit moment gebruikt Svensk Avel als stier vader de Zweedse Strandkogen, de Deense V Erik en V Ersgard, de Amerikanen O-Man en Best, Chassee uit Nederland, Titanic uit Canada en Ramos en Lancelot uit Duitsland.

Van de Zweedse koeien draait 87 procent

mee in de melkcontrole. Van het totaal aantal inseminaties in 2002 kwam 46,6 procent voor rekening van Zweedse roodbontstieren. Met 47,2 procent bleven de zwartbontstieren hen nipt voor. In 2002 was Celsiuszoon Gubbilt de populairste zwartbontstier van Svensk Avel. Hij noteerde 28.138 inseminaties. Bij de Zweedse roodbonten kende B Jurist de meeste aanhang met 39.525 inseminaties. Jurist komt uit een koefamilie die uitblinkt in levensproductie. De moeder, grootmoeder en overgrootmoeder van de T-Brunozoon produceerden gemiddeld 118.000 kg melk.

zwartbont ligt nu op 30,3 kg met 4,0 % vet en 3,3 % eiwit, bij de Zweedse roodbonten ligt dat op 26,8 kg met 4,2 % vet en 3,5 % eiwit.

Pas na de tweede kalving beslist Svensk Avel welke dieren tot donor promoveren. 'Dan kunnen we ook zien hoe ze er na de tweede kalving uitziet', legt Sward uit. Jaarlijks worden er van de 100 geteste vaarzen 15 tot 20 uitgeroepen tot donor. Behalve productie en exterieur registreert Svensk Avel ook gegevens over onder meer karakter, melksnelheid, vruchtbaarheid, voorkomende ziekten en geleidbaarheid van melk. De Zweedse melkveehouders kunnen de prestaties van de vaarzen zelf ook volgen, via internet (www.notcenterviken.se).

De dieren die geen donor worden nemen

deel aan de voerproeven van Svenska Lantmännen. 'De productie in Zweden is de laatste jaren hard gestegen en zal blijven stijgen. De koeien op Viken vormen een homogene groep hoogproductieve dieren. Met die groep kan de voercoöperatie prima proeven doen om uit te vinden hoe we de hoogproductieve melkkoe van de toekomst moeten voeren', stelt Fröjelin. Na afronding van de tweede lactatie krijgen de veehouders die ooit het kalf leverden de kans om 'hun' koe weer terug te kopen.

Uithangbord Zweden

Op het terrein van Nötcenter Viken bevindt zich ook een ET-stal. Svensk Avel spoelt niet alleen de donoren, maar ook alle aanwezige pinken. De Zweedse KI streeft ernaar jaarlijks ongeveer 1800 embryo's te

produceren. Om die embryo's in te zetten heeft Svensk Avel zowel voor zwartbont als voor Zweeds roodbont negentig Zweedse melkveebedrijven uitgezocht. Deze bedrijven nemen jaarlijks vijf tot maximaal tien embryo's af voor 200 euro per stuk. Nötcenter Viken en Svensk Avel hebben het recht om de kalveren die daaruit geboren worden terug te kopen voor 1300 euro per stuk. De ET-kalveren krijgen de naam van hun geboortestal. Jaarlijks komen er op Viken 60 vaarzen binnen die geboren zijn op de netwerkbedrijven en 15 die geboren zijn op Viken. Volledig gesloten is de nucleusbetrijf, geeft Fröjelin aan. 'We laten per jaar ook 25 vaarzen van buitenaf instromen. Dat kunnen ook dieren uit het buitenland zijn. Op die manier kunnen we nieuwe, interessante pedigrees aan de nucleusbetrijf toevoegen.'

De nieuwe stal moet uiteindelijk meer opleveren dan een snellere genetische vooruitgang en een beter inzicht in de voeding van hoogproductieve koeien, vindt Fröjelin. 'Viken vormt een uithangbord voor de Zweedse melkveehouderij. De Zweedse consumenten volgen de sector kritisch. We kunnen ze hier een modern bedrijf laten zien, dat aantoont dat koeien op een schone en gezonde manier gehouden worden.'

Inge van Drie

